

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sk/1/2019
Identifikačné číslo spisu: 1018201311
Dátum vydania rozhodnutia: 29.01.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hatalová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1018201311.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Hatalovej, PhD. a členov senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a JUDr. Ing. Miroslava Gavalca, PhD., v právnej veci žalobkyne: JUDr. G. Q., bytom Y. XXXX/XX, O., zastúpenej advokátskou kanceláriou HUTTA & PARTNERS s.r.o., so sídlom Bezekova 3225/13, Bratislava, proti žalovanému (sťažovateľovi): Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 44896/2015/153/OK/S z 29. októbra 2015, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 5S/152/2018-91 z 27. novembra 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 5S/152/2018-91 z 27. novembra 2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 5S/152/2018-91 z 27. novembra 2018 podľa § 191 ods. 1 písm. c) Správneho súdneho poriadku zrušil rozhodnutie žalovaného č. 44896/2015/153/OK/S z 29. októbra 2015, ktorým bolo potvrdené prvoinštančné rozhodnutie žalovaného č. 44896/2015/153 z 11. augusta 2015, ktorým žalovaný nepriznal žalobkyňu, ako pozostalej manželke po bývalom sudcovi, príplatok k vdovskému dôchodku podľa § 95 ods. 2 písm. a) zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príslušných a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch a príslušných“).

2. Žalovaný svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že pozostalým po sudcoch vzniká nárok na príplatok k dôchodku pozostalých len v prípade, ak zosnulý sudca bol ku dňu smrti poberateľom príplatku za výkon funkcie sudcu, splnil podmienky na priznanie príplatku za výkon funkcie sudcu alebo pri zániku funkcie sudcu smrťou, resp. vyhlásením za mŕtveho, mal nárok na výplatu dôchodkovej dávky. Keďže manžel žalobkyne nebol poberateľom príplatku za výkon funkcie sudcu a ani nepožiadaval o jeho priznanie, pričom funkcia sudcu zanikla smrťou, žalovaný skúmal otázku nároku zosnulého sudcu na výplatu dôchodkovej dávky. Nakoľko manžel žalobkyne nemal ku dňu smrti nárok na výplatu starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku, nespĺňal základnú podmienku priznania

príplatku za výkon funkcie sudcu. Žalovaný pritom zdôraznil, že nárok na invalidný dôchodok ako taký nemožno stotožniť s nárokom na výplatu invalidného dôchodku. Aj keď zosnulému manželovi žalobkyne vznikol nárok na invalidný dôchodok, nesplnil kumulatívne všetky podmienky, ktorými zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) podmieňuje nárok na výplatu dávky, a ktorý je predpokladom vzniku nároku na príplatok k vdovskému dôchodku pozostalej podľa zákona o sudcoch.

3. Krajský súd dospel k záveru, že žalovaný vec nesprávne právne posúdil. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že sociálna poisťovňa priznala žalobkyňi vdovský dôchodok podľa § 74 a § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov z dôvodu, že jej zosnulý manžel ku dňu smrti získal potrebný počet rokov dôchodkového poistenia na nárok na invalidný dôchodok. Krajský súd uviedol, že ak by manželovi žalobkyne nárok na invalidný dôchodok nevznikol, tak by sociálna poisťovňa nepriznala ani vdovský dôchodok.

4. Inštitút príplatku k dôchodku pozostalých podľa § 95 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediacich predstavuje zákonnú formu zvýhodnenia pozostalých po sudcoch, ktoré sa odvíja od koncepcie príplatkov za výkon funkcie sudcu. Z ustanovenia § 95 ods. 3 zákona o sudcoch a prísediacich, podľa ktorého na účely príplatkov k dôchodku pozostalých podľa ods. 2 sa nevyžaduje splnenie podmienky uvedenej v ods. 1 písm. a) a b), ak funkcia sudcu zanikla smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho, krajský súd vyvodil záver, že „sa nevyžaduje splnenie podmienky ods. 1 písm. a/, písm. b/ mať právo na príplatok za výkon funkcie sudcu, ak má nárok na výplatu.“ Podľa názoru krajského súdu „zákonodarcu práve týmto odsekom 3 zdôraznil, že ak má právo a sociálna poisťovňa priznala po zomrelom sudcovi (sudkyňi) nárok na invalidný dôchodok a je mu aj vyplácaný, má nárok aj na výplatu príplatku v zmysle § 95 ods. 3 zákona. V opačnom prípade by ust. § 95 ods. 3 nemalo zmysel a význam.“

5. Krajský súd, poukazujúc na ustanovenie § 95 ods. 1 až 3 zákona o sudcoch a prísediacich a ustanovenia § 70 ods. 1, § 74 ods. 1 a § 109 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, ako aj na rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ktorým bol žalobkyňi priznaný vdovský dôchodok podľa zákona o sociálnom poistení a zosnulému manželovi žalobkyne vznikol nárok na invalidný dôchodok, dospel k záveru, že žalobkyňi vznikol nárok na výplatu príplatku k vdovskému dôchodku v zmysle § 95 ods. 3 zákona o sudcoch a prísediacich, nakoľko v zmysle tohto ustanovenia sa nevyžaduje splnenie podmienky uvedenej v § 95 ods. 1 a ods. 2.

6. Proti rozsudku krajského súdu podal žalovaný v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť a navrhol, aby kasačný súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň navrhol, aby kasačný súd priznal kasačnej sťažnosti odkladný účinok. Sťažovateľ odôvodnil kasačnú sťažnosť tým, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f) a g) Správneho súdneho poriadku).

7. Sťažovateľ uviedol, že ustanovenie § 95 ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich upravuje predpoklady, za ktorých splnenia má sudca právo na príplatok za výkon funkcie sudcu. Prvou a v tomto prípade aj jedinou podmienkou je, že sudca musí mať nárok na výplatu dôchodku podľa zákona o sociálnom poistení. Samotná Sociálna poisťovňa pritom rozlišuje medzi nárokom a nárokom na výplatu, čo sťažovateľ preukázal stanoviskom Sociálnej poisťovne.

8. Manžel žalobkyne nárok na výplatu dôchodku nemal, preto nebola splnená základná podmienka, ktorá sa vyžadovala pre vznik nároku na príplatok za výkon funkcie sudcu. Sťažovateľ uviedol, že pokiaľ nebola splnená podmienka uvedená v odseku 1, nebolo možné pristúpiť k aplikácii odseku 2, keďže nárok pozostalého je nárokom odvodeným. Účelom § 95 ods. 3 zákona o sudcoch a prísediacich bolo podľa sťažovateľa neukrátiť pozostalých po sudcovi, ktorému nárok na priznanie príplatku vznikol, ale pre smrť o jeho priznanie nemohol požiadať.

9. Podľa názoru sťažovateľa sa krajský súd dopustil takej aplikácie a výkladu právnych noriem, ktorý neprípustne rozširuje okruh subjektov, ktorým chcel zákonodarca priznať pozostalostnú dávku.

10. Na podporu svojej argumentácie sťažovateľ poukázal na dôvodovú správu k zákonu č. 586/2004 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príslušných a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Z obsahu doložky finančných, ekonomických, environmentálnych vplyvov a vplyvov na zamestnanosť vyplýva, že „podľa doposiaľ platnej právnej úpravy vypláca ministerstvo spravodlivosti príplatok k dôchodku za výkon funkcie sudcu spolu 78. sudcom. Príplatky pozostalým sa vyplácajú 5 pozostalým, čo pri kvantifikácii, vzhľadom na minimálny počet neuvádzame“. Z uvedeného je podľa sťažovateľa zrejmé, že priznanie a vyplácanie príplatku pozostalým predstavovalo skôr situáciu výnimočnú, nie zákonitú a bežnú. Akceptovanie napadnutého rozsudku by malo za následok úplný opak, kedy bude mať takmer každý pozostalý po sudcovi nárok na príplatok.

11. Sťažovateľ tiež namietal, že napadnutý rozsudok je nedostatočne odôvodnený, krajský súd sa v rozsudku nezaoberal podstatnou argumentáciou prednesenou sťažovateľom v písomnom vyjadrení k žalobe, a tiež opomenul jednoznačne uviesť, ako má orgán verejnej správy vo veci ďalej postupovať.

12. Žalobkyňa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že sa stotožňuje s rozsudkom krajského súdu a navrhla, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť ako aj návrh na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti zamietol. Podľa jej názoru krajský súd v napadnutom rozhodnutí náležite odôvodnil výrok svojho rozhodnutia, keď vysvetlil, prečo sťažovateľ nesprávne aplikoval ustanovenie § 95 zákona o sudcoch a príslušných.

13. Žalobkyňa nesúhlasila s argumentáciou sťažovateľa spochybňujúcou jej nárok na príplatok, nakoľko táto argumentácia je v rozpore so zmyslom ustanovenia § 95 zákona o sudcoch a príslušných.

14. Za právne irelevantné považuje žalobkyňa listiny, na ktoré sťažovateľ neustále poukazuje, a to stanovisko Sociálnej poisťovne (ktoré sa nevzťahuje na jej prípad), ako aj Doložku finančných, ekonomických, environmentálnych vplyvov a vplyvov na zamestnanosť k zákonu o sudcoch a príslušných.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd kasačný, postupom podľa § 452 a nasl. Správneho súdneho poriadku preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyselne dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná. Rozhodol bez nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 455 Správneho súdneho poriadku, keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 137 ods. 2 a 3 Správneho súdneho poriadku).

16. Predmetom preskúmania v prejednávanej veci je rozhodnutie žalovaného, ktorým žalobkyni, ako pozostalej manželke po bývalom sudcovi, nepriznal k vdovskému dôchodku príplatok k dôchodku pozostalých podľa § 95 ods. 2 písm. a) zákona o sudcoch a príslušných.

17. Podľa § 95 ods. 1 zákona o sudcoch a príslušných sudca má za každý rok výkonu funkcie sudcu právo na príplatok za výkon funkcie sudcu, ak má nárok na výplatu starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku podľa osobitného predpisu a

a) súčasne požiadal ministra o prerušenie výkonu funkcie sudcu podľa § 24 ods. 4 a ministerstvo o priznanie príplatku za výkon funkcie sudcu alebo

b) súčasne požiadal ministerstvo o priznanie príplatku za výkon funkcie sudcu, ak mu zanikla funkcia sudcu z dôvodu

1. odvolania z funkcie sudcu podľa § 18 ods. 2,

2. vzdania sa funkcie sudcu podľa § 19.

18. Podľa § 95 ods. 2 písm. a) zákona o sudcoch a príslušných príplatok k dôchodku pozostalých patrí

manželke k vdovskému dôchodku po zomretom manželovi, ktorý bol sudcom, vo výške 60% z príplatku za výkon funkcie sudcu, na ktorý mal sudca nárok ku dňu svojej smrti.

19. Podľa § 95 ods. 3 zákona o sudcoch a prísediacich na účely príplatkov k dôchodku pozostalých podľa odseku 2 sa nevyžaduje splnenie podmienky uvedenej v odseku 1 písm. a) a b), ak funkcia sudcu zanikla smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho.

20. Úlohou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako súdu kasačného, bolo posúdiť správnosť právnych záverov krajského súdu, ktorý po preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu žalovaného dospel k záveru, že žalovaný rozhodol v rozpore s platnou právnou úpravou, a preto napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Po oboznámení sa s prejednávanou vecou dospel najvyšší súd k právnym záverom odlišným od záverov krajského súdu, ktorý ustálil, že žalobkyni vznikol nárok na príplatok k vdovskému dôchodku.

21. Vo veci nie je sporné, že žalobkyňa je pozostalou manželkou po zomrelom sudcovi, JUDr. B. Q., ktorému zanikla funkcia sudcu smrťou dňa XX. E. XXXX. Rozhodnutím Sociálnej poisťovne zo 4. mája 2015 bol žalobkyni priznaný vdovský dôchodok. Žalobkyňa požiadala žalovaného o priznanie príplatku k vdovskému dôchodku po zomrelom manželovi.

22. Ako vyplýva z ustanovenia § 95 ods. 2 písm. a) zákona o sudcoch a prísediacich, príplatok k dôchodku pozostalých patrí manželke, ktorá je poberateľkou vdovského dôchodku po zomretom manželovi, ktorý bol sudcom, a to vo výške 60% z príplatku za výkon funkcie sudcu, na ktorý mal sudca nárok ku dňu svojej smrti. Z formulácie „na ktorý mal sudca nárok ku dňu svojej smrti“ jednoznačne vyplýva, že príplatok k dôchodku pozostalých (teda aj príplatok k vdovskému dôchodku) je nárok odvodený od primárneho nároku sudcu na príplatok za výkon funkcie sudcu, ktorého podmienky vzniku sú ustanovené v § 95 ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich.

23. Ako vyplýva zo znenia § 95 ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich, vznik nároku na príplatok za výkon funkcie sudcu zákonodarca podmienil splnením kumulatívnych podmienok, z ktorých tou základnou a neopomenuteľnou je podmienka, že sudca má nárok na výplatu starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku. Po splnení uvedenej podmienky možno sudcovi priznať nárok na príplatok za výkon funkcie sudcu, ak sudca o priznanie príplatku za výkon funkcie sudcu požiadal ministerstvo, a to v situáciách, ak sudca požiadal ministra o prerušenie výkonu funkcie sudcu podľa § 24 ods. 4 alebo ak sudcovi zanikla funkcia z dôvodu odvolania z funkcie podľa § 18 ods. 2 alebo vzdania sa funkcie sudcu podľa § 19. Podmienka existencie nároku na výplatu dôchodku u sudcu (starobného, predčasného starobného alebo invalidného) je ustanovená v návetej (úvodnom texte) ustanovenia § 95 ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich. Ďalšie kumulatívne podmienky, a to požiadanie ministerstva o priznanie príplatku za výkon funkcie sudcu za súčasného nastania niektorej z vymenovaných skutočností (požiadanie o prerušenie výkonu funkcie sudcu podľa § 24 ods. 4, odvolanie z funkcie sudcu podľa § 18 ods. 2, vzdanie sa funkcie sudcu podľa § 19) sú ustanovené v písmenách a) a b) odseku 1.

24. Následne v odseku 2 ustanovenia § 95 zákona o sudcoch a prísediacich zákonodarca upravil podmienky vzniku nárokov na príplatky k dôchodku pozostalých, medzi nimi aj príplatku k vdovskému dôchodku, tak ako to už najvyšší súd uviedol vyššie, v bode 22 tohto rozsudku. V odseku 3 citovaného zákonného ustanovenia zákonodarca stanovil pravidlo, že v prípade, ak funkcia sudcu zanikla smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho, na účely príplatkov k dôchodku pozostalých (odsek 2) sa nevyžaduje splnenie podmienky uvedenej v odseku 1 písm. a) a b).

25. Podľa názoru najvyššieho súdu ustanovenie § 95 ods. 3 zákona o sudcoch a prísediacich je potrebné vykladať tak, že v prípade zániku funkcie sudcu smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho, vznikne pozostalým nárok na príplatok k dôchodku podľa odseku 2 bez toho, aby sudca splnil podmienku požiadania o priznanie príplatku za výkon funkcie sudcu, avšak za splnenia podmienky, že sudcovi vznikol nárok na výplatu jedného z dôchodkov vymenovaných v odseku 1. Takýto záver vyplýva z

logického a systematického výkladu zákona, keď nároky k dôchodkom pozostalých po sudcovi sú nárokom odvodeným od primárneho nároku sudcu na príplatok za výkon funkcie sudcu (ako to vyplýva z odseku 2). Rovnako aj z gramatického výkladu samotného odseku 3 možno vyvodit' záver, že v prípade zániku funkcie sudcu smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho nie je potrebné pre účely príplatkov k dôchodkom pozostalých splniť podmienku, že sudca musel o príplatok za výkon funkcie sudcu požiadať ministerstvo. Uvedený záver vyplýva z formulácie textu odseku 3, kde zákonodarca uvádza odkaz na podmienku uvedenú v odseku 1 písm. a) a b), nie na podmienky uvedené v odseku 1. Ak by mal zákonodarca v úmysle vylúčiť splnenie všetkých podmienok uvedených v odseku 1, potom by do formulácie textu odseku 3 neuvádzal odkaz na podmienku uvedenú v odseku 1 písm. a) a b), ale len všeobecný odkaz na odsek 1 ako celok. Pre ilustráciu možno poukázať znovu na text odseku 3, v ktorom zákonodarca odkazuje na odsek 2 bez toho, aby v texte uviedol formuláciu „odsek 2 písm. a) až c)“, aj keď odsek 2 obsahuje písmená a) až c). Z uvedeného možno vyvodit' len ten záver, že pokiaľ v odseku 3 zákonodarca poukázal na „odsek 2“, mal na mysli celé znenie odseku 2, a pokiaľ následne odkázal na podmienku v „odseku 1 písm. a) a b)“, mal na mysli len podmienku v samotných písmenách a) a b), nie všetky podmienky uvedené v odseku 1 (pretože v takom prípade by odkázal na „odsek 1“). Základná podmienka, ktorá je uvedená v úvodnom texte odseku 1, pred podmienkami uvedenými v písmenách a) a b), teda nárok na výplatu dôchodkovej dávky, musí byť pre účely príplatkov k dôchodkom pozostalých splnená aj v prípade zániku funkcie sudcu smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho.

26. Keďže manžel žalobkyne, ktorého funkcia sudcu zanikla smrťou, nebol poberateľom príplatku za výkon funkcie sudcu, ani mu nevznikol nárok na výplatu dôchodkovej dávky (starobného, predčasného starobného alebo invalidného dôchodku), v dôsledku čoho nespĺňal základnú podmienku priznania príplatku za výkon funkcie sudcu, v takom prípade ani žalobkyni nemohol vzniknúť nárok na príplatok k vdovskému dôchodku pozostalej po sudcovi.

27. Rozdiel medzi nárokom na dôchodok a nárokom na výplatu dôchodku nie je podľa názoru najvyššieho súdu ani potrebné zdôrazňovať, tento rozdiel vyplýva priamo z ustanovení zákona o sociálnom poistení, pričom predpokladom vzniku nároku na výplatu dôchodku je existencia rozhodnutia Sociálnej poisťovne o priznaní dôchodkovej dávky. Tento predpoklad však v prejednávanej veci nebol splnený, nakoľko žalobkyňa nepreukázala (ani netvrdila), že jej zosnulému manželovi bola pred smrťou priznaná dôchodková dávka. Pre úplnosť poukazuje najvyšší súd aj na rozhodnutie Sociálnej poisťovne zo 4. mája 2015, ktorým bol žalobkyni priznaný vdovský dôchodok, a to aj na základe splnenia podmienky, že jej zosnulý manžel ku dňu smrti získal potrebný počet rokov dôchodkového poistenia na nárok na invalidný dôchodok (§ 74 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení), nie však na základe splnenia podmienky, že bol ku dňu smrti poberateľom invalidného dôchodku (§ 74 ods. 1 písm. a) zákona o sociálnom poistení).

28. Z uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, a preto napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v zmysle § 462 ods. 1 Správneho súdneho poriadku. Úlohou krajského súdu v ďalšom konaní bude vo veci opätovne rozhodnúť, pričom krajský súd je viazaný právnym názorom kasačného súdu (§ 469 Správneho súdneho poriadku).

29. Vzhľadom k tomu, že kasačný súd zrušil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v súlade s § 467 ods. 3 Správneho súdneho poriadku o nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodne krajský súd.

30. Sťažovateľ navrhoval priznať kasačnej sťažnosti odkladný účinok. Súd v tejto súvislosti poukazuje na znenie § 447 ods. 2 Správneho súdneho poriadku, z ktorého vyplýva, že odkladný účinok kasačnej sťažnosti trvá do právoplatného rozhodnutia kasačného súdu o kasačnej sťažnosti. Z tohto dôvodu už nebolo v súlade so zásadou hospodárnosti potrebné rozhodovať o návrhu na priznanie odkladného účinku v rozhodnutí o veci samej.

31. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodol pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.